

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁR EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Egy példány 10 fillér.

FŐSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
főldbírtokos.

Dr Kállay Tamás,
orsz. képviselő.

Dr Hinléder Fels Ernő,
orsz. képviselő.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tör sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztár cheque-számla 10,489. szám.

Zászlóbontás.

A „Székely-Udvarhely“ a mai napon politikai lappá alakult át. A függetlenségi és 48-as eszmék zászlóját bontottuk ma ki, mert megértettük a megítámadott magyar haza segegykiáltását, s e szent eszmék zászlója alá tömörülve visszük mi is erőnkkel annak a diadalnak kiküzdésére, a melyet az osztrák szellem által elsanyargatott, de az osztrák szellem tulkapásai által mély álmából fel is korbácsolt magyar nemzetnek ki kell vinnia!

Évszázadokon keresztül nyíltan és titokban, de mindig tervszerűen üzött politikával akarta Ausztria eltörölni Magyarországot a nemzetek sorából, s történelmünk eltiport szent hagyományainak, állami létünknek, édes magyar nyelvünknek, gazdasági és erkölcsi jólétünknek romjain felépíteni az egységes osztrák birodalmat.

Elfelejtette Bécs, hogy a nemzetek történelmét, a történelmi igazságok következetességét — megváltoztatni nem lehet; elfelejtette, hogy a magyar nemzet évezredes alkotmányának olyan alapjai vannak, melyeket dicső, magyar nemzeti királyok vetettek meg, s melyek egy: sem történelmi multtal, sem jövővel nem bír, sem az egység erejével nem rendelkező osztrák állam támadásaira meg nem rendülnek.

Elfelejtette Bécs, hogy az ugató kutya csak addig ér többet az alvó oroszlanál, míg ez fel nem ébred. Mert ha felébred, talpának egy ütésével örökre elnémítja háborgatóját.

Évszázadok óta háborgatja békés fejlődésünk köreit az osztrák armányos politikája, de mi ősi alkotmányunkban, nemzeti egységünkben, a történelemben fekvő erőnk tudatában békén néztük támadásait, amíg 1848-ban felébredt az alvó — oroszlan.

A magyar haza ma nagyobb

veszedelemben van, mint valaha volt, mert az osztrák szellemnek a magyar nemzet kebelében támadtak szövetségei. Akadt egy politikai párt Magyarországon, mely szent hagyományainkat arcu csapva, a hazafiságot szemétre dobva, vakmerő szemérmelenséggel önön hazája ellenségéül osztrák bérencé szegődött, s a szabadelvűség örve alatt Bécs hóhérmunkája támogatására adta magát.

Ez a párt ma már csak töredék, s ereje megtörik a talpra állott nemzet egységes akaratán, de követőivel együtt mérgező fekélyként fekszik a nemzet testében, betegséggnek, láznak a csirája.

Ezt a fekélyt ki kell irtani a nemzet testéből, mert a beteg nemzet igazi ellenségével sikeres küzdelemre nem szállhat.

A közelmúltban lefolyt politikai események; a szabadelvű pártnak az ország érdekeivel szemben tanusított magatartása; Ausztriának ügyetlenül burkolt és vakmerően nyílt támadásai egységes harcra szólították fel a nemzetet. Ebben a harcban mi is részt akarunk venni, parányi erőnkkel mi is sulyosítani akarjuk azt a csapást, melyet a Haza ellenségeire mér...

Zászlónkra a „függetlenség“ jelszava van írva; irányunkat Kossuth Lajosnak 1848-ban hirdetett eszméi szabják meg; politikai hitvallásunk: a hazaszeretet!

Tömörüljetez zászlónk alá!!!

Az országgyűlés — a nemzethez.

Történelmi nevezetességű határozatokat hozott a magyar képviselőház június 21-iki ülésén. Az ország feszült figyelemmel, aggódó várakozással leste ezen nevezetes ülés eredményét s bár a kényűralom egy törvénytelen intézkedésével, a ház ülésének szeptember 15-ig való elnapolásával ezen lélekemelő eseményt is megzavarta, azért most a nemzet megnyugvással és folyton fokozódó

önbizalommal tekint vissza a nagy napra.

A ház törvénytelen elnapolásával az ország sorsa a nemzetre van bízva, mert az országgyűlés a következő határozatot hozta:

A képviselőház hódoló tisztelettel tudomásul veszi ő Felsege kéziratát és kihirdetés céljából a főrendiházhoz való átküldését elrendeli. Mint-hogy azonban a Fejérváry-kormány-nak a miniszterelnökhöz intézett és általa ellenjegyzett királyi kéziratban megállapított jellege nem felel meg a parlamentáris kormányforma követelményeinek, a képviselőház a Fejérváry-kormány iránt bizalmatlansággal viseltetik.

Az alkotmányvédő határozat.

A képviselőház az országgyűlésnek királyi leirattal történt elnapolását, mely nyilvánvalólag a nemzeti képviselet alkotmányos jogkörének s egyáltalán a nemzeti akarat törvényes megnyilvánulásának kijátszása végett eszközöltetett ki, alkotmányellenesnek nyilvánítja. Ebből következőleg alkotmányellenesnek nyilvánítja a kormány hivatalban maradását s további kormányzását is, mint a mely tudatosan ellentétbe helyezkedett a nemzeti akarral. Kimondja ezenfelül a Ház, hogy az ily alkotmányellenes kormányzattal szemben a legszigorúbban érvényesítendő alkotmányunknak az a sarkalatos tétele, mely szerint az országgyűlésnek meg nem szavazott adót beszedni és ujoncot kiállítani nem szabad.

Ez a kormány ugyanis nem csupán országgyűlésileg megsavazott költségvetés, tehát adó-és ujoncjutalék nélkül akarná az állam bevételeit beszedni, kiadásait eszközölni és védereje fennállításáról gondoskodni, hanem készülné mindent megtenni a képviselőháznak a költségvetési appropriációt, tehát az adót és ujoncjutalékot megtagadó határozata ellen, vagy a mi ezzel egyenlő jelentőségű, ez ügyekben való határozathozatalának saját alkotmányellenes elnapoló intézkedése által történt szándékos meghiusításával. Ebből folyólag a képviselőház különösen megállapítja azt, hogy a kormánynek ilyen rossz-hiszemű eljárása által teremtett helyzetben a véderő létszámának az 1888: XVIII. t.-c. alapján póttartalékosok behívásával vagy

a három évet kiszolgált védkötelesek visszatartásával eszközölt kiegészítése szintén tilos és törvénytelen. Mert az a most egyenesen megtagadott, vagy a végrehajtó hatalom célzatos intézkedése folytán meg nem szavazott ujoncok pótlására, tehát az országgyűlés ujoncmegajánlasi, illetőleg megtagadási jogának szándékos kijátszására szolgálna, e jog eredményes gyakorlásának meghiusítására. Ez pedig semmiesetre sem volt ama törvény szándéka, ezt a célzatos semmiesetre sem értette a törvény azon különös körülmények alatt, melyek fenforgásához szó szerint köti a létszámkiegészítés rendkívüli módjainak megengedését.

Megállapítja továbbá a Ház, hogy az alkotmányellenesen működő kormány nemcsak egyáltalán nem teljesítheti az 1867: XII. t.-c. által kereskedelmi szerződéseket megkötése körül a felelős miniszteriumra ruházott teendőket, hanem hogy ez a kormány éppen e helyzeténél fogva, a mely a politikai felelősség érvényesítését vele szemben gátolja, minden mentséget kizáró módon áll a jogi felelősség sulya alatt az 1899: XXX. t.-c. tiltó intézkedéseinek, jelesül pedig azon tilalmának megtartása tekintetében, mely szerint új vámtarifa létrejövetele előtt idegen államokkal kereskedelmi szerződés megkötésére nézve tárgyalni nem szabad.

Végül a képviselőház szükségesnek látja az alkotmányellenes elnapolásnak és kormányzásnak a közösgyi kiadásokra kiható különleges jogi következményeit is megállapítani. Az 1867. XII. t.-c. 18. és 22. §-ai világosan körülírják a közösgyi quota megállapításának módját, melyhez multhatatlanul megkívántató első lépés az országos bizottság megválasztása és törvényeszerű működése. Ez utóbbinak egyik feltétele pedig az idézett törvény 19. és 20. §-ai szerint a felelős kormány befolysa. Ha tehát a kvóta-bizottság megválasztása vagy törvényeszerű működése az országgyűlésnek alkotmányellenes elnapolása, illetőleg a kormány alkotmányellenes helyzete által lehetlenné tétetik, úgy hiányzik az idézett törvény értelmében utóbb bekövetkező fejedelm-döntésnek nélkülözhetlen, törő

GÉPGYÁR
RSASÁG
SZTÁLYÁNAK
NÖKSÉGE.

ÁLLALAT,
HOZ
ELUSMERVE!

PEINK.
AZ IDEGEN
OKAT
TÜNTETVE-
ELŐ VETÉSI
ÁRAK

LCZIM:
IA"
T

A

Szappanok, illatszerek, fog- és ruhakelék

vényszerű előzménye, ez esetben tehát a fejedelmi döntés sem törtenhet meg törvényesen és jog-
érvényesen és így semmi alakban
sincs meg a kvóta törvényes meg-
állapításának lehetősége.

Mivel pedig az 1867. XII. t. c. 18. §-a világosan kimondja, hogy a két állam hozzájárulási aránya „előre” megállapítandó, úgy ilyen törvényes megállapítás nem léteiben nemcsak a megszavazás ténye hiányzik a közösi költség törvényes folyóvá tételéhez, hanem magának a megszavazásnak törvényes előfeltétele is, úgy, hogy minősített alkotmányértést követ el az a kormány, amely a kettős akadály dacára bármely összeget szolgáltat a magyar állampénztárból a közösi kiadások fedezésére.

Mindezek alapján a képviselőház kimondja, hogy a kormány nemcsak súlyos alkotmányértést követett el a Ház elnapolásának kieszközölésével, hanem hogy fennállása és egész kormányzata alkotmányellenes, hogy az állami jövedelemnek, különösen a közadónak igénybevétele és az állami kiadások eszközölésére feljogosítva nincs, hogy a véderő kiegészítését, illetőleg létszámának fentartását törvényesen nem eszközölheti sem ujonozás által, sem pedig az 1888. XVIII. t. c.-ben megjelölt rendkívüli módon, hogy kereskedelmi szerződésekre vonatkozólag idegen államokkal nem tárgyalhat és hogy különösen tilos neki a közösi költség fedezésére a magyar állami pénztárból bármely összeget fordítani.

Amennyiben pedig a kormány ezen tiltott ténykedéseket mégis teljesítene, a Ház annak összes tagjait előre figyelmezteti e törvénytelen tényekkel összekötött anyagi és büntetőjogi következményekre.

A törvényhatóságokat pedig

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A mi zászlónk.

Nem új az eszme, melyet hirdetünk ;
— Csak páva-tollal ékeskedhetünk —
Először Jézus Krisztus prédikálta ;
Ez a legszebb az egész bibliába ;
Kossuthnak lelke fényt ettől kapott ;
Függetlenségnek hívja a világ —
És fölragadtuk annak zászlaját,
Habár megtépve maradt miránk.

A jogtiprókkal harcra szállunk :
Az igazság hatalma nálunk !
Hangunk a menydörgésnek hangja lesz,
Melynek villama gyújtó tűz, sebez.
S míg el nem pusztult, ami gazember ;
Míg büszkeségünknek pirulni kell ;
Mi nem engedjük tiszta lobogónk
Szennyessé tenni föld szeméjével !

Kicsinyhit, gyávák nagy erénye,
Veled számoltunk mindörökre mi.
A csüggedőknek korhadó szívébe
Tavasznak nevért fogjuk önteni.
Sha nagymunkánkat buzgón teljesítjük,
Szabad hazában szabadok leszünk ;
Mert szent zászlónk alatt a küzdelemben
A német is együtt harcol velünk !

Lányi Imre.

emlékezteti a Ház alkotmányvédő, hagyományos feladatukra, figyelmezteti őket az 1886. évi XXI. t. c. 20. §-ára, valamint az 1504. I. t. c. 5. és 2. §-aira és elvárja tőlük, hogy az alkotmányellenes kormányzatot támogatni nem fogják.

És végül a Ház kifejezi ama törhetetlen bizalmát, hogy a nemzetnek szigorúan törvényes védelmi küzdelme diadalmas-kodni fog az alkotmány ellen intézett támadás felett és biztosítja a nemzetet, hogy az alkotmányos rendnek helyreállítása után legsürgősebb kötelességének fogja ismerni, az alkotmány bizosságán, egyesek jogain és a nép jólétén netalán ejtett sebek orvoslását. A mi szenvedés időközben a nemzetet sujtaná, a mi megrendülés az uralkodóház hatalmi állását érni fogja, azért az alkotmányos megtorlás időpontjának bekövetkezéseig, a nemzet és a történelem ítélőszéke előtt azokra hárítja a felelősséget, a kik a kifejezett nemzeti akarat érvényesülését még alkotmányértés árán is meggátolni iparkodnak.

A politikai helyzetről.

Adtál uram, de nincs köszönet benne. Van független (?), felelős (?) miniszterium. Bemutatkozott Fejérváry.

Független országos törvényeinktől, független a magyar alkotmánytól, de annál függőbb a tábornagy ur a legfőbb hadurától: Ausztria császártól; nem vállal felelősséget a parlamenttel, törvényeinkkel, sőt a magyar koronával felékesített királlyal szemben sem.

Az alkotmányos tényezők durva megsértésével kivezényelték magyar miniszterelnökké. épen mint báró Ré-
csey Ádámot 1848 okt. 3-án.

Semmi sincs új a földön. 1848 ismétlődik. Batthyány Lajos gróf második miniszterelnökségétől visszalép,

Falusi levél.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

Szelid hajlásu hegyoldal húzódik el a kertem felett, ide járok ki minden nap, innét nézek le kicsi falumra, melyről már százszor irtam meg, hogy a legszebb falu a föld kerékén. „Magyaros Karéja”, ez a neve a hegy gerincének, honnét egy képen látom az egész falut s a honnét a szép Erdővidékből is látok egy darabot. És látom innét a Csik-országgal határos hegyláncot, melynek hátát büszkén üli meg a Piliske, ez a mi hegyóriásunk; odébb a hármass hegynyerget, melynek tusa — Fordulok délkeletre s im a nagy messziségben sötétlenek a háromszéki határ-havasok, zordan, komoran, mintha örökös gond nehezédnek rájuk; mintha folyton emésztene a bus gondolat: pusztul a nép, mely ezernél több esztendeje bírja e földet; szállingóznak be a jövevények s egyszerre csak ellepik erdejét, mezejét idegenek nagy, sűrű rajokban...

Komoran indul a levelem, de azt senki ne csodálja: komor az ég ki-

az uralkodóház előtt kedves Vay báró az új kormány alakítására vonatkozó megbízást nem fogadta el, kivézenyelik a magyar származásu, de osztrák légkörben nevelkedett Ré-
csey Ádám báró tábornagyot magyar miniszterelnökké. A kamarilla a teljes életében könnyüvéru, hiuskodó vén generális utalalan pénzzavarát felhasználva, tizenbatezer forint adósságát kifizette. És Ré-
csey a reakció eszközeül dobta magát oda.

Most sem vállalkozott miniszterium alakítására alkotmánytisztelő, törvénytudó és szerető magyar ember. Kivezényelték Fejérváry báró tábornagyot. Vajjon a császári rendeleten kívül minő előnyt biztosítottak ennek a merész urnak?

***

1848-ban a kamarilla vak eszköze Jellasic József a sukorói ütközet előtt Latour hadügyminiszternek fen-
hejázó hangu jelentésébe a többi közt ezeket írja:

„... Seregeim a legesekélyebb ellenállás nélkül diadallal vonulnak előre. Néhány nap múlva Pesten lesznek. S innen a lázadás fészkeiből aztán majd mi diktáljuk a megadás feltételeit...”

A kamarilla lázas sietséggel a magával is tehetetlen uralkodóval Ré-
csey bárót kivezényelték magyar miniszterelnökké és Jellasic altábornagyot Magyarország és mellékter-
ományai katonai főparancsnokának. Az országgyűlést feloszlatták és az országot hadi törvények alá vetni rendeli.

Az ország magyarságának összetartása, a vezetők éber tevékenysége folytán Jellasic főtábornag Sukoronál, még a Ré-
csey által ellenjegyzett csodabogárszerű királyi leirat kézhez vétele előtt, szétveretett. Roth és Phillipovics Ozoránál Perczel Mór előtt a fegyvert leteszi, Bécsben a forradalom kiüt, a Pesten ösmeretlen Ré-
csey három napi miniszterség után lemond, az uralkodó Olmützbe menekül. A leirat nevetséges jellegű lesz.

csi falum felett, komor az ég az egész ország felett. Soha nem érzett nyomasztó hangulat nehezedik a lelkekre, a vidámság hurját nem tudom megpendíteni. Csudálom író-társaimat, kik mostanában vidám történeteket írnak, mikor valójában csak egy gondolat foglalkoztathat ma minden elmét, egy érzés bolygathat minden kebelt: mi lesz velünk? Holnap, holnapután mire virradunk? A mi Piliskénk magas hegy; de ennél vannak magasabb hegyek s ezeknél az égbe nyúló legmagasabb hegyeknél is magasabb kérdések rajzolódhatnak elénk: merre dől a magyar nemzet dolga? Ébredése igazi ébredés-e vagy csak ébredés, mely a szenderegésnél nem sokkal többet ér? A télen talpra állottunk, de a meleg nyárban nem fekszünk-e le újra, aludni, álmodni tovább?

A nép lelke valóságos rejtelem. A nép közt születtem, nevelkedtem s most szürkülő fejjel a nép közt töltöm időm javát. A nép életéből irtam történeteim javarészét; meg-
írtam a magyar nép ezer éves történetét, meg a jelen életét; megírtam meséit, monáit, regéit, dalait;

Most a hadsereg, még a honvédség is, idegen kezekbe s ezek az ide-
genek nemcsak az ország szívébe, de minden jelentékeny városba elhelyezve, a kirendelt miniszterelnök a magyar társadalmi körökkel összeköttetésbe, a gyászmagyar miniszteriumot összeállította, a parlamentet feloszlató rendelet a zsebében, nemzetünk irigy és félrevezetett nemzetiségekkel ép úgy körülveve, mint 1848-ban.

És mégis bizalommal tekinthetünk a jövő felé, mert a szép történelmi multtal bíró magyar nemzetnek rendeltetése van, ez a nép tiszteli multját és szívósan ragaszkodik alkotmányához, tudja, hogy „itt élned halnod kell”, tudja, hogy csak „gyáva népnek nincs hazája”.

Jobbjaink csatlakoztak a nemzeti ügyhöz, a föld népe és főuraink kez-
zet fogva nagyobb egyetértéssel, mint 48—49-ben, harcolnak a baza szent ügyéért és labanc-politikát csak félre-
vezetett nép által megválasztott, magukat szabadelvűeknek valló Tiszapártiak és a nemzetiségiek üznek.

***

Kossuth Lajos szavaival éljek:

„Az örökké való Isten nem egyes csodákban, hanem általános törvényekben nyilvánkozik.”

„Isten örök törvénye, hogy aki magát elhagyja, az Istentől is elhagyatik.”

„Örök törvény, hogy a ki magán segít, azt az Isten is megsegíti.”

„Isten törvénye, hogy a ki hitszegésnek, az igazságtalanságnak szolgál, az igazságnak diadalát készíti elő akaratlanul.”

Történelem bizonyítja, hogy a reakció a szabadság melegágyának volt öntözője, az egyéni és politikai szabadságot mindig az önkényuralom előzte meg.

A francia nagy forradalom szabad eszméinek megteremtését XIV. Lajosnak és utódainak azon elvbez való ragaszkodása: „az állam én vagyok” köszönhető.

III. György angol király merény-

csendes szemlélője vagyok minden-napi életének; visszahúzódtam politikai s mindenféle közéleti szerepléstől: csak nézek, szemlélődöm, itéletem elfogulatlanságát gondosan őrzöm — mindhiába, a nép lelkének százféle új megnyilatkozása ejt csudálkozásba. — Inkább sejtem, mint megmagyarázni tudnám a látott és hallott dolgoknak nyitját, eredetét. Sohasem felejttem el (akkoriban meg is irtam egy történetben), hogy mikor itt házat építettem, egy hosszú sor szekér vonult be az udvaromra, kövel megrakva. Csupa szomszéd-falusi emberek hozták, hívás, felszólítás nélkül, ingyen. Ugyan ennek a népnek hirdetem azelőtt pár évvel, mint képviselőjelölt, azt a nemzeti politikát, melynek ma többsége van a képviselőházban; ugyanennek a népnek tártam fel a szívemet: tettek vagyok, érettetek dolgozom; még pént is fizettem azért a dicsőségért (még pedig sokat), hogy érettetek dolgozhassam, nekik szolgálhassak, s megválasztották képviselőnek a későbbi „lex Daniel” névleges alkotóját. Istenemre, minden keserűség nélkül emlékezem erről, s az egész dolog, mint a néplelek egy rejtelmes, talányos megnyilatkozása fog-

letei előtt az északamerikai államokban a legnagyobb szolgálattal párosult királyimádás uralkodott. Ezen merényletek megalkották a legnagyobb és leghatalmasabb országot.

A korlátlan despotizmus Oroszország fölé hozza a szabadság napját.

A Habsburgok gyűlöletes uralma teremtette meg úgy az olasz, mint a német egységet.

Országunkban a kamarilla a beolvasztási törekvésekkel soha fel nem hagyott. Ujtításokról, engedményekről soha tudni sem akart. A Habsburg-ház jogára alá került országokat egyáltalában úgy tekintették, mintha azok az uralkodó család egyszerű magánbirtokai lennének, a nép pedig e birtokok tartozéka.

Ez idézte fel a Boeskaik, Bethlen, Thököli, Rákóczi-féle harcokat, ez hajtotta bele a nemzetet 1848-ban a függetlenségi harcba, de viszont ez teremtette meg a 48-as törvényeket, ébresztette fel a nemzet önértetét és egyik alapvetője lett a kivándó önálló Magyarországnak.

Még csupán az északamerikai államok példájára az aláztos szolgáltságban szenvedő labancpolitikát üző bálványimádókat kell, hogy a közvélemény zivatara elseperje és eljön a zivatart követni szokott tiszta lég-áramlat, melyben a nemzet szabadságfája terebélyessé nőve, árnyékában népünk kipihenheti négyszáz éves küzdelmének fáradságát, hogy pihent erővel vegyen részt azon munkában, melyet nyugat népei oly sok idő óta háborítlanul folytatnak.

Soha se féljünk a kamarillától és eszközeitől. Bizzunk Istenben és önmagunkban.

Szerdán, június 21-én mutatkozott be a Fejérváry-ministerium, de az ország közvéleménye által megdedzett egyesült ellenzékben oly erős ellenfélre talált, melyet nemhogy egy agyalágyult osztrák katona, hanem a birodalom összes hadereje sem birt volna legyőzni.

Nyugodt komolysággal hallgatta

lalkoztatja lelkemet. Ime, a nép, mely megfizetett veled, ha neki akarsz hasznára lenni, s ingyen, önként hoz követ az épülő házadhoz!

Ámbár én csak a Magyaros Kárjáról nézem a világot s innét tulajdonságos messzire látni nem lehet, megpróbálom magyarázni azt a csodálatos fordulatot, mely szédítő hirtelenséggel vezette diadalra a 48-at. Ebben a diadalban három tényezőnek van oroszánrésze: az ujságnak, az iskolának és az állandó tengődés, állandó nyomorúság okozta elégedetlenségnek. Hogy csak a székely népről beszéljek, az öregebbeknek — a választók zömének nagy része — beszéljünk csak őszintén, a magas politikából csak ennyit ért balpárt, jobbpárt! Jó harminc esztendő kellett ahhoz, hogy ez a nép jobbról balra forduljon át; ennyi idő kellett annak a megismerésére, hogy jobbpártisága egyebet nem hoz a választásról választásra ismétlődő bornál, pálinkánál, tokánynál, néhány bankóval megfűszerezve. — Ellenben a szegénység folyton növekedett, jöllehet Tisza Kálmán kezelve minden kormánytól azt hirdetik a mandátum vigécek, hogy a szabadelvű kormány állandóan a nép

végig az országhoz nagy többsége a parlamenten kívül álló kirendelt miniszterelnök bemutatkozó beszédét; a történelmi pillanatoknak megfelelő higgadsággal figyelte a javaslatok, jobban mondva követelések láncolatának felolvasását. Mikor a kirendelt ur mindezeket túl volt, azon jámbor ohajtással huzott ki zsebéből egy második királyi kéziratot, hogy a ház elnöke azonnal olvasgassa fel azt.

Isten tudja mi történi a képviselőházban ennek a királyi kéziratnak váratlan megjelenésekor, ha a többség vezetői nem látnak át a szítán, avagy a képviselőház elnöki székén nem Justh Gyula ül. De míg egyfelől a többség vezetői visszatartották a kitörni készült felháborodást, addig Justh, a képviselőház elnöke, a házszabályokra való hivatkozással jelentette ki, hogy míg az első királyi kéziratnak tudomásul vétele fölött nem döntött a képviselőház, mindaddig a második királyi kéziratot, mely esetleg ebben a döntésben korlátozhatná a törvényhozást, nem bonthatja fel és nem hirdetheti ki.

Vita támadt. Fehérváry és Tisza a második királyi kézirat azonnali felolvasását követelték, de Kossuth, Andrássy és Polónyi nyilatkozatai után a Ház határozatilag kimondja, hogy az első királyi kézirat és az azzal kapcsolatos ügyeket első sorban tárgyalja le, és csak ennek befejezése után fogja felolvasztatni a második királyi kéziratot.

Ezen határozatot követte volna Kossuth Ferenc bizalmatlanságot nyilatkozató javaslata, melyet azonban Fejérváry és miniszter társai be nem várva, a Házból, szidalmak kíséretében eltávoztak, magyarán mondva elszöktek.

Ezután kimondja a Ház: A Fejérváry-kormány a miniszterelnökhöz intézett és általa ellenjegyzett királyi kéziratban megállapított jellege nem felel meg a parlamentáris kormányforma követelményeinek, a képviselőház a Fejérváry-

szívén tartja a kezét s legfőbb gondolata, törekvése a székely népet kiemelni senyvesztő nyomorúságából. Harminc esztendő — gondolom — elég, hogy a legkorlátoltabb elméjű ember is észre vegye a vele üzött csufaságot. De közben egyéb is történt. Egy egész új nemzedék került ki az iskolából, mely már olvasott könyveket, ujságokat, a melynek a látóköre kiszélesedett, a mely a mi csuda választási törvényünk miatt nem szavazhat sem jobbra, sem balra, de a mely értelmességével, felvilágosodottságával vezet a választótömeget. Azt mondják: az ifjuság teororizálta az öregeket s ezt tagadni nem is lehet; de azt sem lehet tagadni, hogy ez becsületes, hazafias, soknál nagyon szükséges terorizálás volt. A mai nemzedék a jövőnd minden bujával, bajával, örömeivel s ha az öregeket egy csak a maga hatalmát, a maga boldogulását szolgáló politikai párt leszoktatta arról, hogy a jövőnd nemzedék boldogságáról gondoskodik, ez a jövőnd nemzedék a maga börtén-védte s jól tette, hogy védte, mikor erőszakkal is az igaz utra terelte az öregeket.

Hát ez bizony furesa falusi levél,

kormány iránt bizalmatlansággal viseltetik.

Ugyanígy határozott a felsőház is. Tehát egy a nemzet, egy akarat lengi át az ország minden lakóját: megvédeni a magyar alkotmányt úgy a kül- mint a bel-ellenségtől. Mint egetverő vihar zugja a nemzet Bécsnek: „Egyek vagyunk, ne bántsd a magyart!”

***

A sejtelenem nem esalt, a királyi kézirat második a országgyűlést szeptember 15-ig elnapolni rendeli.

1848 szeptember 28-án gróf Lamberg Ferenc hasonló kéziratot hozott zsebébe. A nép boszúja a dunai hajóhidon utólérve felkoncolta. Az ország-házban bár sajnálták az eseményt, de nem volt ki védelmére kelt volna a rendszernek és végrehajtójának, Lamberg grófnak.

Most egy egész párt van, a Tiszapárt, mely ha az ország foruma előtt bizalmatlanságot szavazott is színtén Fejérvárynak, de kebeléből állította össze az alkotmányellenes miniszteriumot, azt védelmébe veszi, sőt utasításokkal látja el és mikor a nemzet képviselői a lap más helyén közzölt történelmi határozatát meghozza, jónak látják Tisza vezetése alatt a parlamentből Fejérváry után kihuzódni, hogy künt lessék, miként alkalmazzák az erőszakot a csufosan kiüzött osztrák tiszta.

A nemzet igaz képviselői bentmaradtak és korántsem a tehetetlenség vad tüze toporzékolat, hanem egy önértetre ébredt, saját erejében bízókodó nemzet nyilatkozik. Alkotmányellenesnek nyilvánítja a királyi kéziratot történelmi elnapolást. Kimondja, hogy országgyűlésileg meg nem szavazott adót beszélni és ujoncot kiállítani nem szabad. Hangoztatja, hogy a póttartalékosok behívása, a három évet kiszolgált védkötelesek visszataratása tilos és törvénytelen. A kormánynak vagyoni és jogi felelősség sulya alatt idegen államokkal kereskedelmi szerződés megkötésére nézve tárgyalni nem szabad. A ki-

kedves Dezső barátom, ki arra szólítottál fel, hogy az ujságokot első számába tárcát írjak. Minden ez, csak nem tárcá, ám azért csak tegyék a vonal alá. Az enyelgő, tréfás, játszi mesékre rossz időjárnak most, mikor minden magyar ember lelke háborog; mikor izgatottan várjuk itt falun napról-napra az ujságokat: vajjon csakugyan van-e oly titkos erő, mely a magyar királylyal megtudja szepteni az esküjét? Vajjon, ha megtörténi az, a mit még akkor is sokáig nem tűrünk el, ha már megtörtént, mire határozza magát a magyar lélek: kard ki hüvelyből, avagy békésen tovább szaritjuk a szénát, aratjuk, esepeljük a buzát s várjuk, mikor telepednek be hozzánk kosztra és kvártélyra az osztrák zsoldosok s ülnek a nyakunkon addig, míg az adót beszámoljuk? (Te hozzád majd egész századot szállásolnak el, nálam — s ez az én vigasztalásom — legfőbb egy szakaszt.) Én a magam részéről első sorban a bekvártélyozás mellett szavazok, a kardot legutóljára hagyom. Ebben az esztendőben — úgy látszik — velünk az Isten, s ha csak az eső el nem rothasztja, lesz buzánk, zabunk, pityókánk, szénánk, sarjunk bőven,

rály jogérvényesen és törvényesen nem állapíthatja meg a kvótát. Közös kiadásokat fedezni nem szabad. Elvárja az országgyűlés a törvényhatóságoktól, hogy alkotmányellenes kormányzatot támogatni nem fognak, hanem minden erejükkel közreműködnek az abszolutisztikus uralom megbuktatására.

Ezt üzeni a magyar országgyűlés a nemzetnek.

Isten csapása nehezedik ránk, ha ezen üzenetet meg nem értjük és egygyé nem forrunk, gazdag, szegény, ur és szolga, erős és gyenge, törvényhatóság, város és község.

„Isten örök törvénye, hogy aki magát elhagyja, az Istentől is elhagyatik.”

Mult és jövő.

I.

A könyves boltok kirakataiban egy vékony zöld füzet látható, melynek a Székelyföldön igen nagy kelen-dősége van. S ez természetes is, mert a könyv a székelyek eredetéről szól. Karácsonyi János az ismert nevű historikus írta. Nagy forrástanulmány s az öt jellemző élelméjű kutfókritika alapján arra a konkluzióra jut, hogy a székelyek egy cseppet sem hunutódok, hanem ugyan olyan magyarok, a minők mi »magyarországiak« vagyunk.

A tanulmány eloszlatja a régmultnak fenyves ábránd képeit. Ám azért nem mond semmi olyat a »Székely nemzet« multjára, a miért a jelen nemzedéknek szegyeneknie kellene. A milyen tiszteletet érdemlő a székely népek a jelené, époly tiszteletre méltó a multja. Erdőszeleken lakó, háziállatok tartásából, erdei munkából élő nép volt a székely békében háborus időben vitézül harcolt; alapjában ma is az. Csak bővült a foglalkozáskör a földmíveléssel, némi iparral. A nép zöme azonban mai napig is az állattartásból és a fából pénz.

jut a németnek is, marad nekünk is, de a vége még is csak az lesz, hogy kibőjtöljük a németet. Költünk sokkal kevesebbet a jövedelmünknel s a lehetőség szerint igényeinkben térjünk vissza a régi székely egyszerűséghez (a míg ez meg nem történi, sohasem támad fel a régi jó világ, ha egy krajeár adót nem fizetünk is), kezdjünk irtó háborut a nép s az uri rend cifrázkodása ellen; ne akarjunk többnek látszani, mint a mennyik vagyunk s mindjárt többet érünk még a valóságnál is. Akkor aztán szövetkezhetik ellenünk minden földi hatalom, nyugodtan szemlélhetjük a bécsi erőlködést s ha éppen úgy hozza kedvünk, öszszegyülhetünk az agyagfalvi réten, csak azért, hogy egyszerre, egy szívvel-lélekkel kiáltuk: eb urad fakó!

De most befejezem levelemet, mert az asszonykenyeret, szalonát s turót tett elém: ezt meg kell ennem. Jó szívvel eszem, mert a kenyér is, a szalonna is, a turó is »hazulról« került ki. Éppen úgy, mint régen, nagyapó idejében. Ezt a régi világot szeretném én feltámasztani s ha csak közben »mindnyájunknak nem kell elmenni«, próbálom is támasztani a ti ujságotokban.

Benedek Elek.

A föld népének konzervatizmusa oly nagyfokú, hogy az ősi foglalkozáshoz hosszú századok után is ragaszkodik. Karácsonyi szerint a székely magyarok a 12-ik és 13-ik században telepítették és települtek mai lakóhelyükre s ime 800 esztendő múlva is nagy szeretettel ragaszkodnak a földhöz, az erdőkhöz, az állatokhoz.

Csak a legújabb időben csappan a ragaszkodás a szőlőföld iránt. Csak legújában hagyja ide otthontát a székely és keres idegenben boldogulást.

Vajjon mi a nép jellemében beállani kezdő e változásnak oka? Minden valószínűség szerint az, hogy nagyot változott a világ. S miután a nép alapjában nem változott, a rája névze kedvezőtlenebbé alakult külső körülmények hatását nem bírja.

Az erdők jó részt kiirtattak. Az erdő, az állat ma már nem az a jövedelmi forrás, a mi volt a múltban. A helyébe lépett földművelés a haláttalan talajon nem képes eltartani a szaporodó népet.

A kapitalisztikus termelés hatását a legszélső periferiákon is érezteti. Korábban nem is álmodott igényeket támaszt; az élvezet-vágyat még az erdő remete életre kárthatott szentegőtjéhez is kiviszi. Ezen hatás elérkezett a székely néphez is. Nagy luxust ugyan nem üz a székelynép, de megélhetése mégis sokkal költségesebb, mint volt csak pár évtizeddel is ennek előtte. Élet-szükségei a legközelebbi 50 év alatt megkétszereződtek. Amde jövedelme nem kétszereződött meg; a nép jellemében nem állott be az az előnyös változás, mely a külső körülmények által keletkezett igények kielégítésére a szükséges fedezetet biztosíthatna volna. A gazdasági hanyatlásnak tehát szükségkép elő kellett állania.

Lehetnek a hanyatlásnak egyéb alkalmi okai is (külső csapások, lelkiismeretlen, kizsákmányoló vezetés stb), alapjában véve a jelenlegi eléggé nyomasztó, de éppen nem reménytelen helyzetnek az állapotát mégis csak abban kell keresni, hogy a nép lelki átalakulása nem tartott lépést a külső viszonyok változásával. Vagyis röviden: a székely a dolgok lényegét tekintve, nem haladt a korral. A kik tehát a székelyen segíteni akarnak, csak abban az esetben mutathatnak fel igazi sikert, csak abban az esetben válhatnak a székelységnek igazi jeltévőivé, ha őt a korral haladásnak utjára terelik.

Ember János.

KÜLÖNFÉLÉK.

Amott...

Amott a kék hegyek között
Láttam először a napot —
Ápoló, gyöngéd karjain
Anyám — ott ringatott!

Amott a kék hegyek között
Szálljak véres csatára majd...
Rab nemzetemnek zsarnokin
Ott nyerjek diadalt!

Ha rabbá lennél, drága hon,
Ott sirjam érted gyászdalom —
Ott ölje meg ifjú szívemet
A honfi fájdalom!

(Debreczen)

Dr Király Péter.

Előfizetési felhívás.

A »Székely-Udvarhely« he-
tenként kétszer: csütörtökön
és vasárnap megjelenő füg-
getlenségi és 48-as polilikai
ujság, az Udvarhelyvármegyei
függetlenségi és 48-as Kossuth-
párt lapjára ezennel előfizetést
nyitunk.

Aki szereti az őszinte, igaz
magyar szót; aki hiva a Szé-
kelyföld magyar nemzeti hiva-
tásának és hazánk függetlensé-
gének, csatlakozzék a »Székely-
Udvarhely« kibontott zászlója
alá.

Lapunk előfizetési ára a régi
marad s ez a címoldalon rész-
letesen fel van sorolva.

Vidéki előfizetőinket kérjük
az előfizetések megújítására és
ismerőseik körében a »Székely-
Udvarhely« ajánlására, valamint
az esetleges hátralékok sürgős
kiegyenlítésére.

Tisztelettel:

A kiadóhivatal.

— Választó-jogosultak figyelmébe

A vármegye alispánja arról értesíti
lapunkat, hogy Udvarhelyvármegye
központi választmánya az 1906 ik
évre érvényes választó-jogosultak
ideiglenes névjegyzéké ellen beadott
felszólalások és észrevételek elbírálá-
sára végett folyó évi július hó
3-án délután 3 órakor a vármegye-
ház kis tanácstermében gyűlést tart
A gyűlésen megjelenni és érdekeiket
védelmezni az érdekeltek jogosultak.

— **Urnappja.** A katolikus egyház-
nak nagy ünnepe volt csütörtökön
A Deák-tér zsufolásig telve volt kö-
zönséggel s fehér ruhás leánykák
rózsalevelet hintettek az oltári szent-
séget előlhordozó esperes lábai elé.
A szent misét Jung-Cseke Lajos
apát pontifikálta, míg a szentbe-
szédet György Lázár máréfalvi
plebános mondotta. A körmenetet
pedig Sebestyén Mózes zetelaki
esperes vezette. A vidékről nagy-
számu hívó sereglett városunkba.
Itt láttuk Zetelaka, Oroszhegy, Kü-
küllökeménfalva, Méréfalva, Fenyéd,
Homoródtremete, Vágás és más kö-
zségek közönséget.

— **A függetlenségi pártkörök el-
nökeit** felkérem, hogy a tagok név-
sorát az elnök és jegyző aláírásá-
val minél hamarabb hozzám beküld-
deni sziveskedjenek. Dr Gyarmathy.

— **Talpra magyar — az égen.** A
mult napokban a délvidéken látható
volt egy csodás égi tűnemény, a
mely nagy feltűnést keltett és külö-
nösen a babonások körében sok szó-
beszédre adott alkalmat. Az égi tű-
nemény legérdekesebb magyarázatát
a toronaliak találták meg. Egyik to-
rontáli laphon ugyanis a következő
tudósítást olvassuk: A napokban az
egész délvidéken s így Torontálban
is különös égi tűneménynek voltak
tanúi a lakosok. Este kilenc óra
tájban ugyanis az égből nyugati fel-
lén kigyóalaku égi test jelent meg.
Mintegy tíz percig vakító ezüst-fehér
szinben tündökölt, majd kigyószzerű
mozgást végezve, két részre szakadt
s tisztán látható T M betűk alakját
vette föl. Ebben a két betűformában
még vagy három-négy percig fény-
lett s azután lassanként elhalványul-
va, szétszórt. Még nem lehetett
tudományosan megállapítani, hogy
az égi tűnemény meteor vagy üstö-
kös fénye volt-e: de a magyar lak-
osság körében szent meggyőződés-
ként hirdetik, hogy a T.M betű az
égen azt jelenti: »Talpra Magyar« s
Petőfi és Kossuth lelke szólítja az
égből a magyarokat talpra.

— **A helybeli unitárius egyház-
község** Vári Albert papot ma (va-

sárnap) küldöttségileg hívja meg
állása elfoglalására. Az egyházköz-
ség érzelmeit Kénosban Máthéffy
Domokos pénzügyi titkár és beér-
kezés után a paplakáson Deák La-
jos gondnok tolmácsolja. Este a
Koronkay-féle kerthelyiségben ba-
rátságos összejövetel lesz. Az ün-
nepélyes beiktatás július 2-án tör-
tenik meg s erre Ferencz József
püspök is ide érkezik szombaton
(július 1-én) a d. u. vonattal. A
püspök fogadására nagy előkészü-
letek vannak folyamatban. A vasuti
állomáson a város részéről Gott-
hárd János polgármester, a lelkész-
lakban pedig László Domokos egy-
házköri felügyelő gondnok üdvözlő.
Este 8 órakor megismerkedési es-
télyt tartanak a Koronkay-féle kert-
ben, hol a püspök is jelen lesz.
Másnap történik meg a beiktatás d.
e. 10 órakor az ev. ref. templom-
ban a következő sorrendben: 1.
Közének a gyülekezet által. 2. Ima,
Veress Gáboról. Előadja a Székely
Daleylyet. 3. Beiktató beszédet tart
Kisgyörgy Sándor esperes. 4. Be-
köszöntő ima és beszéd. Tartja Vári
Albert lelkész. 5. „Isten dicsősége“
Bethoventől. Előadja a Székely Dal-
együt. 6. Ferencz József püspök
főpásztori üdvözlő beszéde. 7. Köz-
ének. Eneklí a gyülekezet. 8. „Vi-
harban“ Dürrner Gy. től. Előadja a
Székely Dalegyüt. 9. Tisztelgések a
püspöknek. 10. D. u. fel 2 órakor
közébe a „Budapest-szálló“ nagy-
termében — Este 8 órakor tánc-
estély. Jegyzés: a résztvevők elszál-
lásolási s közébe (ára 4 K) iránti
igényüket jelentsék be Deák Lajos
egyházközségi gondnoknál június
28-ig.

— **Szakiskolánk vizsgálata.** A
helybeli kö- és agyagipari szakiskola
évvégi vizsgálatai folyó hó 27-én és
28-án mindig d. e. 8—12 s d. u.
2—6, illetve 4 óráig történnek meg.
Július 1—15-ig a rajzok és mintá-
zások kiállítására lesz s azokat na-
ponta d. e. 8—12 és d. u. 3—6
óráig bárki megtekintheti. Ugy a
vizsgálatokra, mint a kiállításra a
tanfériák és érdeklődő közönség szí-
ves figyelmét tisztelettel felhívja az
igazgatóság.

— **Köszönet.** Halász Gábor
m. kir. posta- és távirada főfelügyelő,
a marosvásárhelyi kir. posta- és
táviradahivatal főnöke a maga, vala-
mint gyermekei: Gábor kir. posta
és táviradatiszt, Jenő kir. mérnök
és Margitka részéről — feled-
hetetlen fia: Halász Imre hely-
beli kir. törvénytörvényi jegyző halála
szomorú alkalmából — a részvétnék
oly közvetlen és fájdalmukat any-
nyira enyhítő jeleivel találkozott vá-
rosunk közönsége s az elhalt tiszt-
viselőtársai és barátai köréből, hogy
azokért e helyen is legmélyebb kö-
szönetét nyilvánítja.

— Az O. M. K. E. városunkban.

Az Országos Magyar Kereskedelmi
Egyesület székelyudvarhelyi fiók-
kerületének tagjai csütörtökön este
fél hét órától kezdődőleg, Gábor
Márton elnök vezetésével értekezle-
tet tartottak a Budapest-szálló szin-
háztermének előcsarnokában, ahol
László Gyula székely kamarai és
O. M. K. E. titkár bemutatta a ma-
rosvásárhelyi központ által össze-
állított nagygyűlési tárgysorozatot. Az
alapszabályokban előirt pontokon ki-
vül a folyó évi augusztus 13-án d.
e. 11 órakor Székelyudvarhelyt, a
vármegyei ház disztermében megtar-
tandó közgyűlés melléktárgyait is
megállapították. A nevezett napon
reggel 6 óra 13 perckor vasuton
érkező vendégeket a helybeli keres-
kedő-társulat ünnepélyesen fogadja,

a rendező bizottság elszállásolja. —
Reggel 8 órakor a Budapest-szálló-
ban ismerkedő találkozás lesz és
nyomban a város nevezetességeinek
megtekintésére indulnak a kalauzoló
bizottság vezetésével. A közgyűlést
Harmath Sándor ker. elnök meg-
nyitja s ezután a vármegye és vá-
ros nevében üdvözlő a vendégeket,
a mire Sándor Pál, az O. M. K. E.
elnöke válaszol. László Gyula titkár
jelentését a tagok nyomtatásban ve-
szik s ezután Bürger Albert társ-
elnök tartja meg a Székelyföld köz-
gazdasági állapotáról szóló nagy-
érdékű felolvasását, mellyel kapcsola-
tosan a valódi székely vasutak
sürgős kiépítésére nézve egy évről-
évre megújítandó és a központ ál-
tal folyton sürgetendő határozat
lenne hozandó. Majd az általános
tisztújítás és a szövetkezetek tul-
kapásai ellen Gyertyánffy Gábor
által megszerkesztendő és beadandó
indítvány következik. Délután 1 óra-
kor a Budapest-szállóban társas-
ebéd. Egy teríték 4 korona. Ezután
a székely nép házi szokásainak és
viseletének bemutatása. Este pedig
összejövetel a Koronkay-féle kert-
helyiségben. Másnap reggel kirándu-
lások a Székelyföld érdekesnél-érde-
sebb részeinek megtekintésére.

— Iskolai ünnepély.

A szakiskola
„Ifjusági Önképzőkör“ f. hó 22-én
tartotta meg jelen tanévi záróünne-
pélyét. A lélekemelő ünnepély mű-
sorából megemlítendő Kovács Imre
elnöknek megnyitó beszéde és az
Alföld természeti szépségeiről tartott
remek értekezése. Bánszki Sándor
III. éves növ. „Celli bucsuját“ val
könyveket fakasztott Dobay Zsigmond
„A természetről“ tartott felolvasásá-
val és titkári jelentésével sok tap-
sot aratott. Az ünnepélyt Spaller Jó-
zsef, az Ifjusági Önképzőkör vezető-
tanára zárta be, buzdítva az ifjusá-
got a kitartó munkára, az önzetlen
honszeretetre. A mely ifjuságnak ke-
zét lelki műveltség, nemesült izlés
vezeti, annak bizonyára meglesz az
áldása a magyar ipar terén. A lelki
műveltség hiányát eléggé érezzük
még maig is az iparos pályán, jól
esik tehát látnunk, hogy a fejlődő
iparos generáció most üti helyre e
tekintetben is a hiányokat. Az ész
és kéz együttes munkájának ered-
ménye nemcsak az iparos osztály
boldogulása, hanem a magyar ipar
ohajtott fölvirágzása is.

— **Gyógyszerár átvétele.** A ho-
moródközlendi gyógyszerár lemondás
folytán üresedésbe jött jogosítványát
tudvalevőleg Böckel Samil okl.
gyógyszerész nyerte el, aki a gyógy-
tárt immár át is vette. Szívesen
fogadjuk az új gyógyszerészt s hisz-
szük, hogy benne közegészségügyünk
egy igen lelkes harcost kapott. —
Böckel értekezési bizonyítványval
lett gyógyszerész s oklevelet Kolozs-
várott nyerte, tanulmányait pedig
London, Paris, Berlin s más nagy
világvárosokban folytatta, gyógyszer-
észi oklevél New-Yorkból való.
Most pedig — amint értesülünk —
a kolozsvári egyetemen mint táp-
szer-vegyész képezte magát és sze-
rez doktorátust.

— Pénzintézet — automobilban.

Az automobilnak nem mindennapi
felhasználásáról ad hirt a Magyar
Pénzügy newyorki tudósítója. „Első
amerikai automobil bank“ cég alatt
Cincinnatiiban új pénzintézetet ala-
pított a Cosmopolitan Bank és a
Cincinnatii takarékgyesület. Az új
bank egy automobilban fog székelni

lásolja. —
est-szálló-
ás lesz és
ességeinek
kalauzoló
közgyűlést
nök meg-
ye és vá-
ndégeket,
D. M. K. E.
ula titkár
sban ve-
ert társ-
föld köz-
ló nagy-
kapcsolat
vasutak
gy évről-
pont ál-
natározat
általános
etek tul-
y Gábor
eadandó
1 óra-
társas-
Ezután
ának és
pedig
le kert-
kiránu-
él-érde-
re.
akiskola
22-én
rőnnel-
ly mű-
es Imre
és az
tartott
Sándor
já"-val
igmond
vasása-
ok tap-
ler Jó-
vezető
ifjusá-
uzetlen
ak ke-
t izlés
esz az
A lelki
rezzük
n, jól
ejlődő
lyre e
z ész
ered-
sztyál
ipar

ho-
ndás
nyát
okl,
rógy-
esen
hisz-
ünk
nyal
ozs-
edig
nagy
sze-
aló.
—
táp-
sze-
ban.
api
tyar
első
latt
ala-
a
uj
plni

és közsegről-közsegre haladva folytatja a banküzlet minden ágát. Az új bank eszméjét E. Roth, a Cosmopolitanbank igazgatója találta ki és szabadalmaztatta. A bankhelyiségül szolgáló automobil igen nagy lesz, mert betörésmentes pénzszekrényt visz majd magával a hivatalnokokon kívül. A hajtóerőt villamos akkumulátor szolgáltatja, mely rablók támadása esetén 50 angol mértföld sebességgel biztosítja a menekülést. Az automobil maga, mintegy 240,000 koronába fog kerülni és a biztonság kedvéért teljes fegyvertára lesz. Az ablakokat vasrostély védi és a gyanus üzletfeleket egy külön lőrésből revolvergolyókkal fogadhatják a tisztviselők. E szerint a bank biztonsága teljes és a kérdés csak az, hogy mikor szöknek meg a tisztviselők az egész automobil bankkal Mexikóba, a mihez ily módon még külön vonatra sincsen szükségük.

— **A kir. reáliskola** érettségi vizsgálatát a hó 18- és 19-én volt. 15 tanuló közül 1 jelesen, 4 jól és 10 egyszerűen éretti.

— **Pöstyén fürdőből** jelentik: József főherceg elhunytá alkalmából méltó módon adott kifejezést gyászának Pöstyén fürdő. A halál hírére az összes köz. és fürdőépületeken, valamint számos magán házakon kitűzték a gyászlobogót. A temetés napján a zenéi, valamint a színelőadások beszüntetettek, a temetés idejére pedig a fürdőhely összes villamos lámpái feketére bevonattak és meggyújtattak. Másnap d. e. 11 órakor az itt időző Csáky Károly gróf váci püspök a fürdő csinos kápolnájában rekviemet tartott az elhunyt főherceg lelki üdvéért, amelyen óriási számú fürdővendég jelent meg. A magyar nemzet gyászában e helyütt osztozkodtak azon külföldiek is, akik kura céljából itt időznek s megilletődéssel kísérték a püspök bensőséges, megindító szavait.

— **A gyanus gombák vizsgálata.** A gyakori gombamérgezésekre való tekintettel a belügyminiszter akként intézkedett, hogy a gyanusnak talált gombák Mágócsi-Diets Sándor dr budapesti egyetemi tanárhoz küldhetők, ki azokat díjmentesen megvizsgálja.

— **A Polgár** politikai napilap. Főszerkesztő: Dr Vázsonyi Vilmos, országgyűlési képviselő. Megjelen minden nap reggel legalább 16 oldalon. Egyes száma 2 krajcár (4 fillér) A Polgár a legolcsóbb, igaz radikális, szókimondó irodalmi színonalonn álló és tartalmas újság, mely teljes kimerítő krónikáját adja a napnak. A Polgár politikai cikkeit Dr Vázsonyi Vilmos, ifj. Ábrányi Kornél, Benedek János stb. írják. A Polgár tárcarovatában elsőrangú hazai és külföldi elbeszéléink novelláit találja az olvasó. A Polgár tartalma élénk és tarka. Hírei és tudósításai megbízhatók és kimerítőek. Ily színdag élénk tartalma mellett is A Polgár egyes száma 2 krajcár. Kapható mindenütt, az utcán is és az összes újságelárusító helyeken. Előfizetési ára: Negyed évre 4 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Eötvös-utca 37.

Fejérváry nyilatkozatai:

Báró Fejérváry Gézához a »Neues Pester Journal« egy munkatársa azt a kérdést intézte, hogy a parlament magatartása befolyásolja-e valamely irányban a kabinet helyzetét?

— Szó sincs róla! — felelte báró Fejérváry és hozzátette:

— El voltunk erre készülve, de

kötelességünk teljesítésétől ez sem fog minket visszatartani.

— Tehát Excellenciád nem mond le? — kérdezte az újságíró, mire báró Fejérváry a következő, közjogi érzését jellemző választ adta:

— Erre semmi ok sincs; egyelőre állásunkat a király bizalma alapján megtartjuk!

Hasonlóképpen nyilatkozott a miniszterium egy másik tagja is.

*
A Mittags Ztg. — mint a Hazánk-nak Bécsből telefonálják — ezt írja: Fejérváryt a kabinetlakítás előtt egyik rokona nagyon lebeszélte arról, hogy a megbízást elvállalja.

— Gondold meg — mondotta Fejérváry rokona, hogy izgatott ember vagy, a radikálisok sértegetni fognak és te kénytelen leszel őket parbjára hívni. Gondolj Keglevicsre.

Fejérváry erre így válaszolt:

— Ha az van megírva a sors könyvében, le fogom magamat lövetni. De hatráltni nem fogok. Katona vagyok és ha ő felsége háboruba küld, engedelmességekem parancsának. Most sokkal nehezebb feladat elé állit az uralkodó. A testvéim ellen küld harcba, de engedelmességekem kell. Megyek!

LEGUJABB.

Nagyenyed, jun. 24.

A nagyenyedi függetlenségi és 48-as Kossuth-párt szervezkedő gyűlését holnap (vasárnap) tartja meg A szervezkedésre a párt hivatalos jelöltje: Gróf Bethlen Bálint és Nagy Endre utazik, kíséretében lesznek a Kossuth Ferenc megbízása folytán Gróf Teleki Árvéd, Dr Ferenczy Géza, Dr Hinléder Fels Ernő és Dr Zakariás János országgyűlési képviselők is. Az enyedi nagy lelkesedéssel készülnek elő a szervező gyűlésre.

Fejérváry itt — Fejérváry ott.

Bruck-Királyhida, jun. 23.

Fejérváry Géza báró miniszterelnök ma délelőtt tíz órakor Bécsből Bruckba érkezett. — A miniszterelnök a pályaudvarról egyenesen a brucki táborba hajtatott, ahol a király külön kihallgatáson fogadta. A kihallgatáson Fejérváry a politikai helyzetéről referált és kikérte a király döntését a kabinet további magatartása tekintetében.

Király nem fogadta el a lemondást.

Budapest, jun. 24.

Fejérváry Géza báró a kihallgatása után udvari ebéden volt, a honnan Bécsbe utazott. Kilenc órakor Budapestre érkezett. A pályaudvarról Lányi Bertalan társaságában lakására hajtatott, a hol már várták az összes miniszterek, kiknek jelentést tett a kihallgatás eredményéről. Bejelentette, hogy benyújtotta a kabinet lemondását, de a király nem fogadta el, s továbbra is megbízta a miniszteriumot az ügyek vezetésével.

Bizalmatlanságinnyilatkozat hatása

Budapest, jun. 24.

Egyik miniszter nyilatkozata szerint a szerdai bizalmatlansági nyilatkozat rendkívül hűvösen hagyta a minisztereket. A nyilatkozat szerint ők sem adót, sem ujoncot nem akartak szedni. A miniszterium nagy pénzösszeg birtokában van, mivel Lukács pénzügyminiszter 120 millió forintot hagyott az állampénztárban.

Perczel mandátuma.

Budapest, jun. 24.

Justh Gyula ártirt tolnavármegyei központi választmányának, hogy a Perczel mandátumának megsemmisítésével megüresedett bonyhádi választókerületben bonyhád el a választást.

Apponyi Técsön.

Budapest, jun. 24.

Apponyi Albert gróf tegnap főbb képviselő társaságában Técsőre utazott

Függetlenségi pártszervezkedés.

Budapest, jun. 24.

Békésmegye függetlenségi pártja vasárnap Békéscsabán szervezkedő ülést tart, melyre Kossuth Ferenc és Apponyi Albert gróf is leutaznak.

Orosz-japán háboru.

A béke még messze van.

Budapest, jun. 24.

Az oroszok jobb szárnyát a japán hadsereg megtámadta s hatalmas ütközet fejlődött ki a két hadsereg között. A japán kormány egy rendeletében — melyet a katonákhoz intézett megjegyzi, hogy a békére egyelőre nincs kilátás.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Bájos dolog egy lakodalom. A civilizált erkölcsök is ilyenkor egy kissé szegre akasztják a velők járó szürkeséget, a jókedv, a dinománom a leghivatalosabb vendég, mikor a fiatal pár szövetezik egy egész élet öröme, meg a bujára.

Nem lehet tehát rossz néven venni, ha a Káposztásmegyer körül a napokban összeverődött vándorcigányság is óriási eszem-izommal s vig zenezsával ülte meg a lókupeckedés terén szerénykedő Horvát Jóska cigány lakodalmát az ő szépséges Marisával. Három cigánykocsi karaván-népessége volt hivatalos a nevezetes aktusra. De hogy, hogy nem, megérezte a pecsenye szagát a teknővájók proletáriátusa is s csak még három kocsival találtak odavonulni — hivatalosan.

A szépen megindult lakodalmas multság — súlyos testi sértésekkel végződött, amelyben a rendőrségnek is szerep jutott, úgy hogy az új házasok, vőfély, nyoszolyó-leány, örömapa, örömanya, komoly dadék és hempergöző purdék és egyéb szenvedő társak a pircsően találtak tölteni a lakodalmas éjszakát. A teknővájók a proletársággal járó szokott arroganciával ugyanis szörnyen parancsolgattak a cigányok multságán — a cigányoknak s kitért az elégedetlenség. Először csak csattanó pofonok képében, aztán előkerültek a botok, bicskák s nemsokára az egész lakodalom verelkedett. Három-négy

súlyosan sérült jelölte meg a csata-teret, minek okáért még aznap az egész cigánynépség a rendőrségen elmélkedett a dicső hadjárat elmenyeiről és részleteiről.

Valamennyivel felvették az újnyomatokat, ami a rendőrség szempontjából épp a cigányoknál igen hasznos dolog, miután a sok Kovács, Horvát cigány conduite listája előreláthatólag olyan, hogy az újnyomatuk jó emlékeztetőnek.

S mivelhogy a rendőrség sem idegenkedik a szeretetreméltó dolgoktól, azon melegében lekapták az egész lakodalmas népességet. Jó lesz ethnografikus érdekességnek.

Közepén áll a vőlegény és menyasszony. Mintha egy kissé busan tekintgetnének a masina felé. Nem csoda! A rendőrség vendégszeretete nem volt felvéve a nászújszaka programjába. Szerencse, hogy az elveszett — még pótolható.

EGYHÁZI ÉLET.

Az udvarhelyvármegyei ev. ref. egyházi értekezlet a hó 29-én tudvalevőleg Felsőszófalván tartja gyűlését, ahol nagyban folynak erre az előkészületek. A rendezőség mindent elkövet, hogy az érkező vendégek a legnagyobb kényelemben részesüljenek. Különösen igen szépek ígérkezik Mircse Dénes e célra válogatott vegyeskarának éneke. A próbák serényen folynak és azt hiszszük, hogy a legkényesebb igényeket is ki fogják elégíteni. Hangverseny után tánc lesz, hol a zenét a marosvásárhelyi (miért nem az udvarhelyi? Szerk.) első zenekar fogja szolgáltatni. Vendéglősről, az érkező vendégek elszállásolásáról gondoskodva lesz s így mi akadály a sincs, hogy az estély a legkellemesebb legyen, a vendégek kívánságait teljesen kielégítse. A meghívókai a napokban küldték szét s a ki véletlenül nem kapott, sziveskedjék e tárgyban Mircse Dénes alsószófalvi tanítóhoz, az estélyt rendező bizottság elnökéhez fordulni, aki készséggel áll rendelkezésére.

KÖZIGAZGATÁS.

Körjegyzői hivatalos óra Oláhfaluban. Azt hiszem, mint minden más hivatalnak, úgy talán a körjegyzői hivatalnak is a hivatalos órája reggel 8 órakor, nem pedig 9 órakor kezdődik. Igen tisztelt kolléga barátaimat bátor vagyok ez ügyben felkérni, sziveskedjenek felvilágosítást adni arra nézve, hogy a jelzett hivatalos óra előtt joga van-e valakinek ily helyiségben megjelenni s ott a jegyző által vezetett baromutlevél iktatóba bele írni; ha nincs, mily eljárás követendő? — Sz. oláh-falu, 1905. június 23-án. — Menyhárt János körjegyző.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Erdélyrészi vásárok. A székely ember igen gyakran ellátogat az országos vásárokb. Olvasó közönségünk érdekeit ohajtjuk szolgálni, midőn e helyen állandóan nyilván tartjuk az erdélyrészi országos „kirkók”-vásárokat, melyek pontos határnapjáról igen könnyen kiszámíthatók az ezt megelőző állatvásárok ideje. Jelenleg a folyó hónapban még megtartandó kirakóvásárokat jegyezzük ide a következőkben: 26-án Székelyudvarhely, Gerend, Marosvásárhely, Nagysink,

Oláhlápos; 27-én Hadad, Maroskeze, Szerdahely, Szinnye, Teke; 28-án Kápolnásoláhfalu, Sepsiszentgyörgy; 29-én Brassó, Magyargyerőmonostor, Sajóudvarhely, Szilágycseh; 30-án Bonchida, Csikszépvíz, Hosszúfalu, Nagydísznód, Szilágysomlyó.

A házi kenyérsütés, mint ipar. A házi kenyérsütés, amennyiben az rendes műhelyben, idegen segítség nélkül igénybevételeivel, szóval iparszerűleg üzemel, a képzéshez kötött sütőipar körébe eső tevékenységnek tekintendő, a kereskedelemügyi miniszter újabb döntése szerint.

ISMERETTERJESZTŐ.

Tejes palackok papirból. Eddig már számos oly tárgyat sikerült hidraulikus uton sajtolt papirból előállítani, melyek nagy ellenálló képességgel és szilárdsággal bírnak. Ezek közé sorakozik azon észak-amerikai találmány, mely papirból tejes palackokat állít elő. A papirból készült tejes palackok nem törékenyek, nem repednek meg, aminek következtében a folyadék gyakran kifolyik vagy megromlik. Konikus alakjuknál fogva ezen "üvegek" a rájuk helyezett súlyt jól kibírják. Főelőnyük abban áll, hogy a tejet a baktériumok behatásától jobban megóvják, mint az üvegből készültek; ezen célra 100 Celsius fokra hevített parafinfürdő által legmentessé tetetnek. Philadelphiában ezen palackokat már használják és a megejtett kémiai vizsgálatok azt bizonyítják, hogy az ezekben eltett tej sokkal kevesebb baktériumot tartalmaz mint az üvegpalackokba tett tej. Ezen papirpalackok ára 1000 darabonként allitól 19-2 K. (Hm 23.)

A japániai házi élete. Most, hogy az egész világ figyelmébe a győzelmes Togó admirális és általában a japáni nép felé fordult, egy Londonban élő japáni hölgy érdekes adatokat közöl egy angol lap hasábjain a japániai házi életéről.

A háztartás gondjait férj és nő közösen viselik, egyiknek sincs több joga, mint a másiknak és még ahhoz is kölcsönösen joguk van, hogy egymás leveleit elolvassák. A ház közelebbi felügyelője azonban mégis az asszony s ő kezeli egyszerűen a pénztartást. Togó azokért a szolgáltatásokért, amelyeket hazájáért tesz, mindössze tizenkétezer koronát kap évente és ezt a pénzt mind a feleségének adja, aki azt ügyesen felhasználja a gyermekek nevelésére, szolgákra, ruhára, háztartásra, szén, fa, stb.-re, azonkívül pedig jut azokra a kiadásokra is, amelyeket férje állása megkövetel. És ahogyan Togó házában történik a házvezetés, úgy van az egyszerűbb házakban is. Japánban a házasságtörést nagyon szigorúan büntetik, s amióta a mostani háború folyik, még nem fordult elő egyetlenegy eset sem, amelyben akár a férj, akár a nő házassági fogadalmáról könyelműen megfeledezett volna. Ha a férj elcsúsztatja a csatamezőn, akkor feleségéről, gyermekeiről vagy a hozzátartozóiról az állam gondoskodik. Az asszony nyugdíjat kap, amelyet nem évenként fizetnek ki, hanem egyszerre és egy összegben, amely előre meg van már határozva. A japáni élet nagyon egyszerű. A házakban nincsen semmi fölösleges pompa s bár vannak közöttük is műbarátok, ezek azonban régiségeiket, értékes műkincseiket nem teszik ki közszemlére, hanem becsomagolva tartják és csak ünnepi alkalmakkor mutatják meg azoknak a vendégeknek, akiket különösen meg akarnak tisztelni. A japáni gondos háziasszonyt a rend, tisztaság és józanság jellemzi. Egy-két szál virággal olyan izlésesen tudja szobáját feldíszíteni, mely-

ben nem lehet öt utólélni. A házi munka elvégzése után marad ideje a nőnek az olvasásra, sőt foglalkozik a politikával is, de fődolguk gyermekeiket úgy nevelni, hogy hasznos polgár válják belőlük, s annak idején a társadalomnak és hazának egyaránt munkás tagjai legyenek. Az asszonyok maguk között jótékonyági egyesületet alakítanak, melyek mind a gyermeknevelés szolgálatában állnak. Az asszonyok szelid természetűek, türelmesek, s a kereszténység jobban hódít közöttük, mint a férfiak között.

IRODALOM.

A „Vén-disznó“ és „kis malac“. Nincs még tíz esztendeje, hogy Amerikáról való fogalmaink nagykoruakká lettek. Ma már valamivel jobban vagyunk e pontban. A köznépfájdalom, nagyon is jól ismeri Amerikát és a művelt osztály tudásának forrásai is bőven buzognak. A múlt év egész áradatját ontotta ki a st. louis-i kiállítás alkalmából az érdeklődőknek és a ki kiment, az hozott magavalegy csomó eleményt és emléket, a melyet lázas sietséggel fújt föl vasos könyvvé, vagy legalább is ciklusos újságközléményévé. De a ki sokat utazik és keveset gondolkodik, hajlandó úgy tekinteni minden várost, mintha az az idegenforgalom számára kész lt volna s érte lenne kizárólag. Mivel ő maga egyedül és elhagyottan bolyong az ismeretlen utcákon, arról teljesen megfeledkezik, hogy ebben a városban vannak emberek, a kik itt élnek egész életüket, születéstől halálukig, nem az egyik gyorsvonattól a másikig; itt élnek, dolgoznak, szenvednek, családot és közösséget alkotnak, sajátos szokásokat fejlesztenek, külön hagyományból táplálkoznak. A ki ebbe az életbe nem tekintett bele, az ismerheti a város holt részeit, muzeumait, képeit, szobrait, utcáit, tereit, temetőit és pályaudvarait; de azt, a mi benne elsősorban érdekes, nem ismeri. Ezért tartom én üresnek a mi sok Amerika-tudósunk fecsegését; azért köszöntöm őszinte örömmel azt a két könyvet, a mely a Budapesti Hírlap kiadásában a mai napon megjelent. Az egyiknek szerzője George Horace Lorimer, címe: Egy dollárkirályi levelei fiahoz; a másikat Charles Eustace Merriman írta, A dollárkirályi levelei papájához néven. A két könyv egy testvér. Lorimer pompás levelei ihlették Merrimant a válaszoló levelek megírására.

A dollárkirály, John Graham, a csikágói disznóhúsnyakgyereskedő, a ki a börze a Vén disznó gyöngéd melléknevvel tisztelt meg. Az öreg ur alatt kezdte és erre nagyon büszke. Elelmessége, szorgalma, esze a legnagyobbak közé emelte. Fiát Pierrepontot a bosztoni Harvard egyetemen nevelteti, de igyekszik kordában tartani és mihelyt lehet, beveszi az üzletébe heti hetvenöt dollár fizetéssel. De a 8 és hetvenöt dollár közt huszlevél van és a huszlevélben rengeteg sok intelem az élet minden mozzantáról, a tanulásról, műveltségről, a szerelemről és a házassági ígért megsegítésének minősített vétségéről, az utazókról és a vevőkről, a vicekról és a sületlenségekről. S az öreg ur minden elém megjegyzést szeret egy-egy történetkével fűszerezni, a mely illusztrálja köznapi, de józan és talpraesett filozófiáját.

Csak hogy Pierrepontnak is megvan már a maga külön filozófiája, a mely nem egy lényeges pontban eltér a Vén disznó életbölcsejétől. A dollárkirályfi már szegényli, hogy nagy vagyonának zsirszaga van és ő maga a Kis malac melléknevvel él; neki már arisztokrata hajlamai vannak és ezért föllázad az üzletvezető zsarnoksága ellen; mire helyettes osztályfőnök lesz, már fölöslegesnek érzi és kidobja azt, kinek ő a helyetese. De a jó vér benne sem tagadja meg magát; a könyelműség ifjú évei hamarosan lezajlanak, aztán belőle is fiatal fővel jóra való férj lesz, a ki épp úgy előismeri szép kis felesége igáját, mint a papája. Es aztán elejétől végig jókedvű, aranyos humoru, mulatságos fickó ez a kis malac. Néha nagyon szemtelenül beszél a papával, de azt nem vesszük tragikusán: hisz ő sem gondolja komolyan.

Mennyi minden okulás kínálkozik ebből a két könyvből! Csikágót, a vagyonért való tülekedés gyújtópontját, Newyorkot, a szédelgők és milliárdosok hazáját, a hideg előkelő Bosztoniakkal világosabban látjuk belőlük, mint a legjobb utrajzából; s mind ezen túl még otthon látunk, családi életet és pedig egy érdekes család életét.

Ez a könyv azok közé tartozik, a melyeket mindenkinek el kell olvasni. Mindenkör, minden osztály, minden foglalkozás talál benne valamit, a mi különösen rá nézve érdekes és tanulságos. Elsőül a magyar ifjúságnak ajánljuk szeretettel. A mi fiainak sokszor szánandó áldozatait az elavult, farszót és egyhangú ismeretközlésnek, mely vagy a rég letűnt századokban, vagy a felhők között kovályog. Egy kis friss életet, gyakorlati bölcseséget és emberi erkölcsöt tanulnak Lorimer és Merriman könyveiből. — Egy-egy könyvnek az ára négy korona. Megrendelhető a Budapesti Hírlap könyvkiadóhivatalában vagy a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

KÖZGAZDASÁG.

A rét műtrágyázás utóhatásáról.

A műtrágyák alkalmazásának ellen-ségei felhozzák a műtrágyák ellen azt, hogy azoknak az alkalmazása nem fizeti ki magát, mert hatásuk legfeljebb egy évre terjed ki és azoktól a következő években egyáltalán semmi hatást nem várhatunk. Ezt ilyen alakban elfogadni nem lehet, mert a műtrágyák leg többjének hatása nem egy, hanem több évre terjed, mint azt az ez irányban végzett kísérletek fényesen igazolták és igazolják is. A műtrágyák leg többjének az utóhatása a második és harmadik évben is tapasztalható még pedig nemcsak a termés mennyiségében, hanem a növény fejlődésében és a termés minőségében. Ezen utóhatás úgy a szántóföldi termelésben részesített kultúrnövényeknél, mint a réteknél is szokott mutatkozni. A réteken végrehajtott műtrágyázási kísérletek ugyanis azt bizonyítják, hogy azoknak a réteknél a terméshozama nemcsak az első évben felülmulta a nemtrágyázott rétek terméseredményét, hanem kihatásuk volt a második, sőt harmadik év termésmennyiségére is. A műtrágyázott réteknél tapasztalták azt, hogy nemcsak a szénatermés volt nagyobb, de a sarjatermés is biztosabb volt, sőt olyan helyeken, a hol a műtrágyázás előtt sarjút csak elvéve tudtak kaszálni, a műtrágyázás után rendszeren le tudtak megfelelő mennyiségű sarjút is takarítani. A rétek növényzetére a műtrágya szintén gyakorol hatást. Gyakorlati tény és tapasztalat az, hogy a műtrágyázott rétek növényzete előnyösen megváltozik. A rét növényzetének eme megváltozása abban áll, hogy a rét értéktelen növényei, savanyu füvei eltűnnek és helyüket az értékesebb fűfélék és herefélék foglalják el; ezt pedig a műtrágyák által a rétek növényzetének minőségére gyakorolt jótékony hatásnak kell betudni. A műtrágyák elősegítette fejlődéssel kapcsolatosan tapasztalható az is, hogy az ilyen rétekről lekerült takarmányt az állatok szívesebben és kevesebb izik nélkül is eszik. A műtrágyáknak az utóhatását tehát a réteknél a fentebbiek elmondása után, el kell ismernünk.

CSARNOK.

Viszontlátás.

— Irta: Apór László. —

A zajtalan, gyorsan lepergő Évek nem hagytak itt nyomot, Olyan vagy most is néma erdő. A mint szívem megálmodott. Tán nem is járt azóta más itt E virágos ösvényeken, Oly üde, bársonyos a pázsit, Mely nyughelyül szolgált nekem.

Minden oly ismerős ma is még: A csönd, mit senkisémet zavar S alattam úgy, mint egykor, ismét Zizeg a sárguló avar... A régi fenyő, a régi illat Arcomba csap, mint hajdanán És fent a halvány esti csillag Fényét, mint régen, szórja rám.

Áttörve a sűrű bozótban, A sok közül még föllelem A büszke tölgyet, melynek ódon Törzsébe véstem a nevem. Ez ő — de mégse, lombjavesztett, Fejét villám sújtja agyon És rajt' nevem, mint sirkeresztet, A moh belepte vastagon...

E tölgy magányom néma társa, Most mult idők emlékjele S ki tudja, hogy találkozására Lesz-e szívemnek még vele? S ha mégis elsodor az élet És nem láthatlak újra itt: Őrizd, mint emléket a lélek Szívemnek meghalt álmait...

Politikai felelős szerkesztő:

Dr Hiniéder Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társai újságkiadó Intézete.

Helyközi telefonszám 15.

Szám: 2544—905. tkvi.

Hirdetmény.

Szentegyházsoláhfalva község telekkönyvi helyesbítés ügyében a telekkönyvi munkálat befejeztetvén, erre nevezte az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtoklás tulajdonjogának telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. Hogy mindazok, kik az 1886. évi 29. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-ában és az 1891. évi XVI. t. c. 15 §-a pontjában foglalt kiegészítést is, valamint az 1889. évi 38. t. c. 7. §-a és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §-a b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t. c. 22 §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési kereseteket hat hónap alatt, vagyis **1905. december 31-ig** bezárólag e telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2. Hogy mindazok, a kik az 1886. évi 29. t. c. 17. és 18 §-ainak értelmében, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is s tényleges birtokos tulajdonjogainak bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásokat 6 hónap alatt, vagyis **1905. december 31-ig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert e meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondások többé figyelembe vétetni nem fognak.

3. Hogy mindazok, kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az annak folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvankönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat, kik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis **1905. december 31-ig** bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csakis a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a menyében azokhoz egyszersmint másolatokat is csatoltak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik. A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1905. május hó 15-én.

MIHÁLY JÁNOS,

1-3 176. kir. tszéki egyes bír.

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ minden szeszede a tartózkodásról, mert csodálatos ellenesség teszi az iszákosság szeszeseit. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt felesleg, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető má csak nem is sejt, mi okozta javulását. COZA a családok ezreit békítette ki ismét sok ezer férfi a szegény és becsületlen, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséjéhez segített és nagyon sok embernek életét számos évvel meghosszabbította. Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba-adagot és egy köszönő irással telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőzőhessen biztos hatásáról. Kérésedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

INGYEN PRÓBA 186. SZ. Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek, (Levelek 25 fillér, lapok 10 fillérrel bérmentesítendők.)

COZA INSTITUTE (Dept. 186.) 62, Chancery Lane, London, Anglia.

Olcsó pénz

Székelyudvarhely, Kossuth Lajos utca 16. sz. a (Betegh Pál és Társai könyvkereskedésével szemben) jelzálog-forgalmi irodát nyitottam és az érdeklődő közönség becses tudomására adom, hogy 4-4 és fél százalékkal mellett már 300 koronától kezdve olcsó kölcsönöket eszközölök.

Ugyisint adás-vételeket, birtokok, erdők és bányatermek értékesítését is vállalom. Mérsékelt díjazás előleges megállapodás szerint, az ügyletek lebonyolítása után. Értekezhetni naponta d. e. 8-12-ig, d. u. 2-5 óráig. Level utján is szívesen szolgálok díjtalan felvilágosítással, megfelelő válaszbélyeg ellenében.

148 Árvárfalvi Bokor András.

Ernst György CUKRÁSZDÁJA ÉS KÁVÉHÁZA

Székelyudvarhelyen, Bathány-tér 5. szám alatt. Mindennap kitűnő fagyaltok, friss torták, izletes cukrász-sütemények, jeges es tejes kávé kapható.

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszmunkák, valamint címtáblák festésére. Fővállalatok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos áron. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető útmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok örökök egy korona díjért.

Őszi trágyázáshoz a Thomassalakliszt

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. Kivánatra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS Budapest, VI., Teréz-körút 3. sz.

a Thomassalakgyárak, Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén. Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárrel és tartalomjelzéssel van ellátva.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendellenességében, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden nemében, a nyálkás aranyrban, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, görvél- és mirigydagokban, angolkóros csontlágulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

HIRLAPOK, FOLYÓIRATOK, ZENEMŰVEK

és bármely más irodalmi munkák eredeti áron, minden költség felszámítása nélkül való beszerzését a leggyorsabban és legpontosabban teljesíti

Betegh Pál és Társai

könyvkereskedése Székelyudvarhely.

Nyomatványokat a legszebb kivitelben készít

Betegh Pál és Társai könyvnyomtató-intézete.

VIZSGAI JUTALOM-KÖNYVEK

nagy választékban és feltűnő jutányos áron állanak a nagyrészt demü közönség rendelkezésére.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSAI

könyv-, zenemű- és papirkereskedése Székelyudvarhelyt

Gyarmathy István épület és bútort

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt elvállal és pontosan teljesít minden e szakba tartozó munkákat. — Mindenféle alkalmakra készít csinos

ajándék- és emléktárgyakat

a legújabb rajzok és minták szerint, jótállás mellett. — Jelszava: szolid munka, jutányos ár és pontosság!

GÖZSÉPLŐ KÉSZLETEK KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT. ÜSÉRE ÜZLETEK IS KÖTETNEK.

AGRARIA

A SZAB. OSZTR. MAGYAR ÁLLAMVASUT-TÁRSASÁG RESZCZNAI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

NICHOLSON GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG GAZDASÁGI GÉPESZTÁLYÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

AZ **AGRARIA** HAZÁNKBÁN AZ EGYEDÜLI IPARTERJESZTŐ VÁLLALAT, MELY KIZÁRÓLAG MAGYAR GYÁRTMÁNYOKAT HOZ FORGALOMBA.

"FONTOS!"

ÁLTALÁNOSAN ELSŐMERVÉ!

A VESZPRÉM VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET KIALLITÁSÁN BEMUTATOTT NYILVÁNOS SZÁNTÁSÉRT NAGY ARANY ÉREMMELEL ÉS DISZOKLEVÉLLEL KITÜNTETVE.

PÁROS SORU VETŐGÉPEINK TULSZÁRNYALTÁK AZ IDEGEN GYÁRTMÁNYOKAT

ARANY ÉREMMELEL KITÜNTETVE MINDEN TALAJHOZ MEGFELELŐ VETÉSI ÜTÁSTÁS = JUTÁNYOS ÁRAK =

SÜRGÖNY VAGY LEVÉLCZIM: **AGRARIA** BUDAPEST

ÁRJEGYZÉKÜNK MINDEN GAZDÁNYNAK FONTOS TANÁCSADÓ, ÉS KIVÁNATRA DUMENTEREN KÜLDETIK!

KÉRJEN

csak Seller és Kary-féle

legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcaif, oscarria, chevreaux és lakkcipőhöz. Bécs, XI/II.

FIAM VÁSÁROLJ oly kereskedőknél, kik hirdetnek, mert ezek intelligensek és jól fogsz járnak.

FRANKLIN. A MEGGAZDAGODÁS-HOZ vezető út, a nyomda-festéken keresztül vezet. BARNUM.

MIKOR A KERESKEDŐ pihen, helyette a reklám dolgozik. CARNEGIE.

A "SZÉKELY-UDVARHELY" hirdetése a legeredményesebb.

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar, Aki bármiféle alkalozást keres, o o o Aki lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván, o o o o o o o Aki társat, pénz kölcsönt stb keres, o o o o o o o Aki szakácsnőt, o o o szobalányt, mindenest. gyermekleányt keres, o o o o Aki férjhez menni, nősülni, vagy más ismeretséget, vagy levelezni akar, o o o

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi a "SZÉKELY-UDVARHELY" apró hirdetés rovatát.

FONOGRÁF ÉS GRAMOFON

Helyszüke miatt fonográf és gramofon tetemesen leszállított áron eladó Betegh Pál és Társai könyv- és papírüzletében Székelyudvarhelyen.

Gyertyánty J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
 Budapest, Váci-körút 63.
 által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
 szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, löhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, repavágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Schicht-Szappan

„szarvas” vagy „kules”
 jegygyel
 legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrészeketől mentes.

Mindenütt kapható!
 Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és !! a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Rösler és Gábor vaskereskedése
 „Az arany paikóhoz” Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-terén fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrisfagerendelyvel ellátott miskolci váltóekéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szerzőmákat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vasárakat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerkezetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen előnyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatu szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhelyi fióküzlet Székelykeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA
 férfi és női divat-áruháza
 Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfinomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Férfi és női diszkalapok, cipők és nagy választék fehérművekben, kitűnő hazai gyártmányú vásznakban, asztalművekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadíszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellekben, bluzok és alszoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!

Uti bördők a legnagyobb választékban. Szappanok, illatszerek, fog- és ruhakérek.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET **BETEGH PÁL ÉS TÁRSAI** **KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

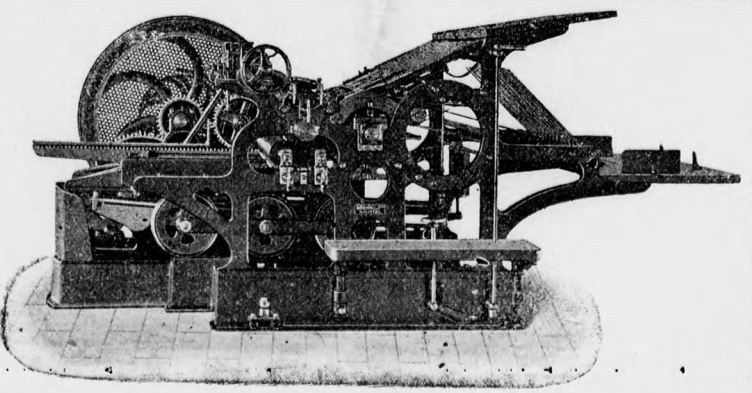
Versenyt kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, közsegi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatványraktára.

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfelszámítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek
 papír-, író- és rajzszerkek

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberendezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY
 c. legelterjedtebb független lap szerkesztősége és kiadóhivatala.